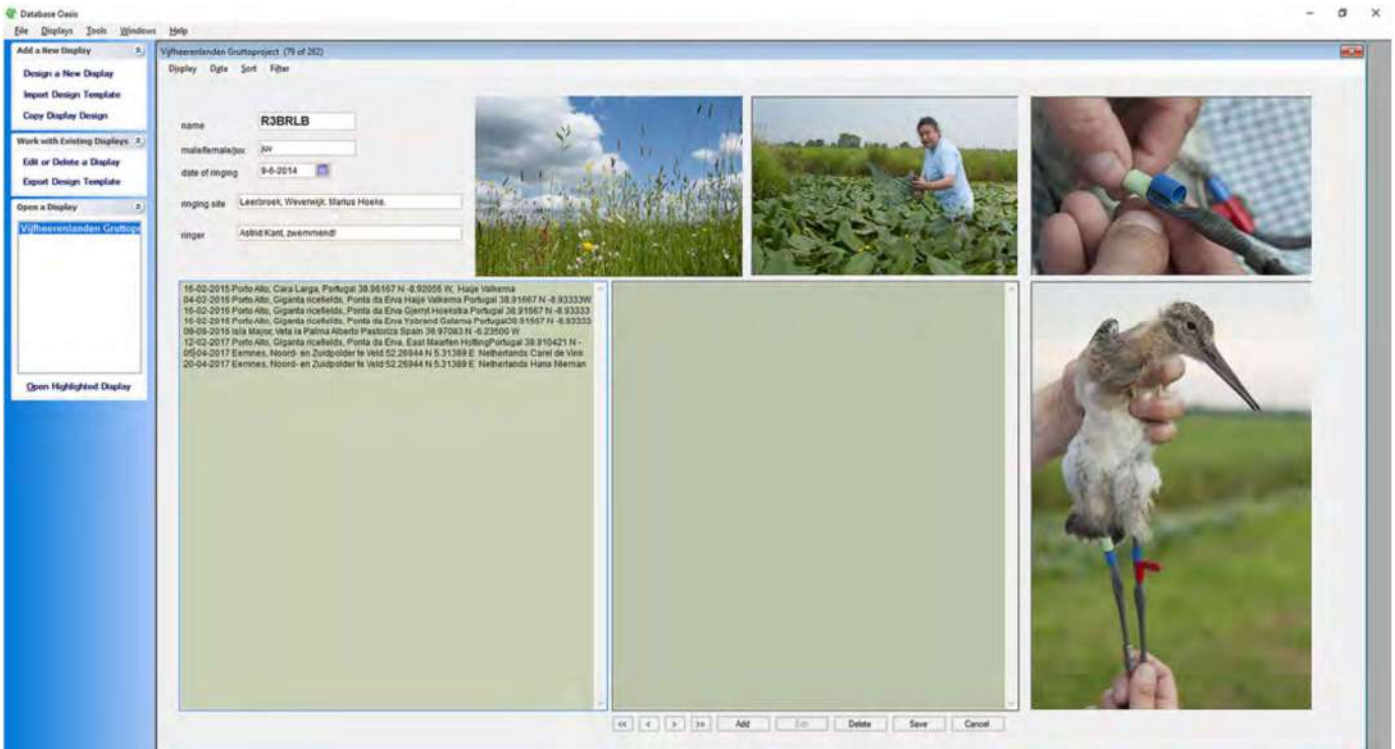


Grutto's met vlag en wimpel

Vogels met internationale bekendheid

Carel de Vink



Op 5 april 2017 fotografeerde ik in de Noordpolder te Veld, Eemnes, een wonderlijk versierde grutto. Rechts geringd met een gele en blauwe ring (geel boven), links met een blauwe, met daaronder een rode vlag. Op internet vond ik gegevens over een lopend onderzoek naar grutto's door middel van kleurcodes, geleid door Jos Hooijmeijer, Rijksuniversiteit Groningen (RUG). Het project probeert, onder gezag van de bekende 'weidevogelprofessor' Theunis Piersma meer duidelijkheid te krijgen over een aantal vragen rond de achteruitgang van onze grutto als broedvogel. Het onderzoek maakt ook gebruik van satellietzenders. Onderzoekers volgen de vogels tot diep in Afrika (Soerink, 2017).

later werd ze gezien in Portugal, Porto Alto (een gebied met natte rijstvelden) door een specialist: Haije Valkema, verbonden aan de RUG. Hij treft de vogel opnieuw in die omgeving op 4 februari 2016.

Er volgen die maand nog

Gedecoreerde jongedame

Naar aanmelding van mijn 'vondst', kreeg ik een tweetal reacties.

De eerste van Hooijmeijer met een overzicht van meldingen van betreffende grutto met de codenaam R3BRLB, gevolgd door een enthousiaste uiteenzetting van degene die de ringen en vlag had aangebracht:

Beste Carel,

Dank voor het doorgeven van een door mij geringd gruttokuiken. Zoals je ziet was zij al 27 dagen oud toen ik haar ving.

Ze kon al helemaal vliegen, maar landde in de sloot. Soms moet je zelfs zwemmend je kuikens bemachtigen, maar

met leuke resultaten. Als ze in Eemnes broedt, is het wel een grote verplaatsing. We wachten af. Hierbij de foto's toen het nog een kuiken was.

Dank, Astrid Kant

Zij wist onlangs te melden dat dezelfde grutto enkele weken later opnieuw was gemeld uit de Eempolder, namelijk op 20 april door Hans Nieman.

Blijkbaar is de vogel er dit broedseizoen gebleven. Het overzicht laat een aantal opmerkelijke zaken zien. R3BRLB werd 'gevlagd' op 9 juni 2014 in de Polder Vijfheerenlanden Noord bij Vianen. Ruim een half jaar

Grutto R3BRLB

Carel de Vink



waarnemingen op 10 en 16 februari in hetzelfde gebied, door collega's van Haije. Na een stilte van een half (broed?) jaar komt er een melding van Spaanse bodem: 9 augustus Isla Major, Veta la Palma door een Spaanse waarnemer.

Opnieuw wordt de vogel daarna door een Nederlandse onderzoeker gemeld uit Porto Alto (ten NO van Lissabon; 12 februari 2017).

Op 5 maart zit de vogel in de uiterwaarden bij Everdingen, langs de Lek, waarna ze dus koers gezet heeft naar de Eempolder om door mij gefotografeerd te worden; voorzien van bijzondere versierselen. Opvallend was dus de plaatstrouw in wintergebied van deze grutto-dame. En dat deze manier van 'stigmatisering' in korte tijd tot zoveel vervolgmeldingen geleid heeft. Dat was in nog hogere mate het geval met een volgende grutto. Van Dick Jonkers kreeg ik, naar aanleiding van een opmerking van mijn kant, de volgende gegevens toegestuurd.

Kampioen terugmeldingen?

Grutto R3YYLY, geringd op 7 mei 2008 door Frank Majoor; 13 dagen oud, Nijkerk, Polder Arkemheen. De eerste terugmelding komt prompt van iemand die we al eerder tegenkwamen: Astrid Kant ziet de vogel enkele weken later terug op 28 mei bij de Keersluisplas, Oostvaardersplassen, Lelystad. Het duurt drie jaar voor er op augustus 2011 door een Spaanse waarnemer melding gemaakt wordt van deze grutto in Huelva, Parque Natural de las Marismas del Odiel. Een van zijn landgenoten ziet R3YYLY opnieuw daar op 26 augustus, datzelfde jaar.

De volgende waarneming komt uit onze regio: Maatpolder Eemnes, 3 april 2012 (René Faber), gevolgd door Eemdijk, Zwarte Noord (Hans van Muiswinkel). Hun namen komen we vervolgens bij herhaling tegen in de volgende jaren. Maar eerst keert de vogel voor de winter terug naar de Marismas, Spanje: 27 juli en 10 augustus 2012 en El Rocio, Lucio de Mari Lopez, nabij het bekende natuurgebied Doñana (28 december).

Het voorjaar brengt de gekleurde

grutto terug in Eemland: Maatpolder (21 maart 2013) en Bickerspolder (23^e). Heeft de vogel hier jongen grootgebracht? In ieder geval is hij op 14 juli 2013 alweer terug in de Marismas, waar hij tot 31 oktober wordt gezien door Britse en Nederlandse onderzoekers, waaronder projectleider Hooijmeijer. Theunis Piersma vindt de vogel terug in Veta La Palma, maar dan bijna een jaar later: 11 oktober 2014. Een internationale groep vogelaars neemt de vogel waar op een niet nader benoemde plaats, meer noordelijk in Spanje op twee data in februari 2015. Verdere voorjaarswaarnemingen ontbreken dat jaar.

De eerstvolgende melding komt van een Spanjaard, die de vogel weer in de Marismas ziet op 21 september 2015. Er duikt een naam op die ook bij de andere grutto op de waarnemerslijst stond: Haije Valkema meldt R3YYLY op 3 data in november bij Veta la Palma. Op 31 januari 2016 zien hij en Hooijmeijer hem daar nog. Er valt weer een leemte gedurende de lente, maar op 12 en 28 juni wordt hij op diezelfde plaats gemeld door een Spaanse waarnemer.

Uit de waarneming van Galama (26 en 27 oktober) blijkt dat de vogel er de rijstvelden bezoekt. Dat doet hij ook, maar dan in Portugal (Porto Alta, de favoriete winterplek van de andere grutto!) op 20 februari. Om op 8 juni 2017 in de Noord- en Zuidpolder te Veld, Eemnes te verschijnen in het kijkerbeeld van Dick Jonkers.

Conclusies

Opvallend is het grote aantal terugmeldingen van beide vogels: respectievelijk 10 in 4 jaar en 30 in 10 jaar. Het systeem van kleurmarkering (ringen, vlaggen) in combinatie met de lange stelten van de grutto lijkt te werken. Toch wordt er geen uitsluitend verkregen over de plaats waar deze beide grutto's broeden, al geven de herhaalde waarnemingen in de Eempolders wel een indicatie. Op grond van twee individuen kunnen we natuurlijk geen harde conclusies trekken, maar het feit dat beide niet in hun geboortestreek werden

teruggezien, zegt mogelijk iets over de aantrekkingskracht van Eemland. Aan de geschiktheid van hun geboortegrond zal het niet gelegen hebben dat beide vogels verhuisd zijn. Astrid Kant meldt voor dit jaar een recordaantal jonge grutto's bij Vianen.

Een stevige conclusie lijkt toch wel het verschijnsel dat beide vlagdragers dankbaar overwinteren in rijstvelden, viskwekerijen en min of meer beschermd natuurgebied in de zuidwesthoek van Europa. Wel heeft elk zo zijn eigen voorkeur. Ook lijkt de conclusie voor de hand te liggen, dat ze nauwelijks meer dan vier maanden in hun broedgebied in Nederland verblijven. Immers, de vroegste melding van vaderlandse bodem is van 5 maart en de laatste van 28 juni, terwijl de vogels al in juni (de 12^e als vroegste datum!) terug kunnen zijn op het Iberisch Schiereiland.

Na februari zijn er geen terugmeldingen meer uit het winterkwartier. Mogelijk treffen ze elkaar voor die tijd af en toe in Veta la Palma, een uitgestrekte biologische viskwekerij in moerasland nabij Sevilla of in Portugal, Porto Alta. En wie weet, komen ze elkaar ook gewoon tegen in een van de weilanden of plasjes waar onze weidevogelbeschermers actief zijn, in de polders bij de Eem.

NB: Melden van kleurring dragende grutto's: j.c.hooijmeijer@rug.nl

Literatuur:

Soerink, L., 2017. Uitgeputte grutto's stranden in de Sahara. Vogels 01/2017: 9-13.

<http://www.juntadeandalucia.es/medioambiente/servtc5/ventana/mostrarficha.do?jsessionid=8B7573473A2A96E4A2819AB72991EAB2?idEspacio=7393>